

Minister - Członek Rady Ministrów Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

Jan Grabiec

DSP.INT.4610.1183.2024
Warszawa, 03 grudnia 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację o numerze K10INT5249, złożoną przez Pana Posła Dariusza Mateckiego oraz grupę Posłów w sprawie *działań ministra - członka Rady Ministrów, szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w zakresie nadzoru nad podległymi instytucjami*, proszę przyjąć poniższe informacje.

W zakresie pytań dotyczących nadzoru nad Polską Akademią Nauk (dalej: PAN), Polskim Komitetem Normalizacyjnym (dalej: PKN), Prezesem Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: PGRP), Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: UOKiK), Rzecznikiem Praw Pacjenta (dalej: RzPP), Urzędem Komisji Nadzoru Finansowego (dalej: UKNF), Prezesem Głównego Urzędu Statystycznego (dalej: GUS), Rzecznikiem Finansowym (dalej: RF) oraz Prezesem Urzędu Regulacji Energetyki (dalej: URE), chciałbym zwrócić uwagę na kilka kwestii, które odróżniają rolę Prezesa Rady Ministrów jako organu nadzoru¹ od ministrów kierujących działami administracji rządowej. Przede wszystkim zakres nadzoru kształtowany jest odrębnie w przypadku każdej jednostki lub organu i wynika on m.in. z ustawy o Radzie Ministrów, ustawy o działach administracji rządowej oraz aktów prawnych dotyczących zasad organizacji i funkcjonowania poszczególnych podmiotów nadzorowanych. Niektóre kompetencje lub narzędzia nadzorcze wynikają także z ustawy o finansach publicznych, ustawy o kontroli w administracji rządowej czy kodeksu postępowania administracyjnego. Co więcej, kompetencje nadzorcze wobec niektórych organów – obok Prezesa Rady Ministrów – mają także ministrowie, przykładowo: Minister Finansów wobec RF, Minister Nauki wobec PAN.

Grupa podmiotów nadzorowanych przez Prezesa Rady Ministrów jest pod wieloma względami zróżnicowana, ale cechą wspólną dla większości z nich jest zagwarantowana ustawowo (niekiedy także na poziomie UE) niezależność działania. Mowa tu o regulatorze rynku energii (URE), nadzorcy rynku finansowego (UKNF), urzędzie stojącym na straży ochrony konkurencji i konsumentów (UOKiK), rzecznikach praw, których zadaniem jest wspieranie obywateli w kontaktach z podmiotami działającymi na rynku finansowym (RF) oraz rynku świadczeń zdrowotnych (RzPP), strażniku praw i interesów Skarbu Państwa

¹ Uwaga porządkująca: wymienione w pytaniach instytucje nie podlegają Prezesowi Rady Ministrów, ale są przez niego nadzorowane.

(PGRP). W ramach nadzoru, Prezes Rady Ministrów nie ma prawa do weryfikowania w trybie instancyjnym podejmowanych przez wyżej wymienione organy rozstrzygnięć w sprawach indywidualnych.

Dodatkowo znaczna liczba podmiotów nadzorowanych przez Prezesa Rady Ministrów ma zagwarantowaną znaczną samodzielność finansową, dzięki dysponowaniu własnymi częściami budżetowymi (np. URE, UOKiK, GUS, RzPP, PKN, PGRP). Jednostki te planują swoje wydatki, uzgadniając plany z Ministrem Finansów w ramach procesu budżetowego. Opisane wyżej rozwiązania (autonomia w działaniu i samodzielność finansowa) pozwalają zachować odpowiedni stopień niezależności tych organów.

Odnosząc się do kwestii działań podejmowanych w związku z nadzorem, istotnym elementem tego nadzoru jest analiza informacji pozyskiwanych w następstwie kontroli. Po pierwsze źródłem takich informacji są wyniki kontroli Najwyższej Izby Kontroli (NIK) z wykonania budżetu jednostek nadzorowanych przez Prezesa Rady Ministrów. Materiał ten jest analizowany na bieżąco, z wykorzystaniem informacji zbieranych w toku innych zadań. Wyniki analizy przekazywane są podmiotom, a ewentualne zalecenia pokontrolne poddane są monitoringowi. Podobne działania podejmowane są w stosunku do informacji o wynikach innych kontroli prowadzonych przez NIK w jednostkach nadzorowanych. W celu uzyskiwania aktualnych materiałów z kontroli, jednostki nadzorowane przez Prezesa Rady Ministrów zostały zobowiązane przez Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów do przekazywania zarówno informacji o rozpoczęciu kontroli NIK, jak i efektach tych kontroli (kopie wystąpień pokontrolnych).

Po drugie źródłem informacji o jednostkach są także kontrole prowadzone przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów (dalej: KPRM). Niemniej, z uwagi na ograniczone możliwości zastosowania ustawy o kontroli w administracji rządowej (np. w przypadku UKNF lub PKN), a także z uwagi na inne zadania kontrolne, kontrole w jednostkach nadzorowanych przez Prezesa Rady Ministrów są planowane w ograniczonej liczbie, stosownie do aktualnych potrzeb i po przeprowadzeniu każdorazowo analizy wykorzystania wszystkich dostępnych narzędzi nadzoru. W opisywanym okresie KPRM przeanalizowała 6 materiałów z kontroli. Równie istotnym elementem działań prowadzonych w związku z nadzorem są narzędzia planistyczno-sprawozdawcze: *ex ante* (plany) i *ex post* (sprawozdania) służące do programowania i oceny stopnia osiągnięcia celów i realizacji zadań przez dany podmiot. Stosowanie niektórych z tych narzędzi wynika z ustaw (przykładowo sprawozdania UKNF, RF czy PKN), ale w innych przypadkach przekazywanie przez jednostki rocznych planów oraz sprawozdań z ich wykonania to efekt działań Szefa KPRM, który wyznaczył zasady składania planów i sprawozdań oraz obowiązek aktualizowania planów w okresie sprawozdawczym, tak aby oddawały rzeczywisty obraz jednostki. W wyniku analizy gromadzonych materiałów KPRM ocenia stopień osiągnięcia celów i wykonywania zadań. O efektach takich analiz informowani są kierownicy jednostek nadzorowanych. W opisywanym okresie KPRM przeanalizowała 4 plany i 8 sprawozdań.

Kolejnym narzędziem nadzoru jest nadawanie statutów jednostkom nadzorowanym. Pozwala to na kształtowanie struktury organizacyjnej tych jednostek i reagowanie na zmiany istotnych okoliczności prowadzenia przez nie działalności. W tym zakresie w opisywanym okresie Prezes Rady Ministrów wydał zarządzenie zmieniające zarządzenie w sprawie nadania statutu UOKiK. Ponadto zatwierdził uchwałę Zgromadzenia Ogólnego PAN dotyczącego nowego statutu Akademii (w tym przypadku Prezes Rady Ministrów zatwierdza uchwałę PAN po konsultacji z Ministrem Nauki).

Warto w tym miejscu odnotować także szczególne uprawnienie Prezesa Rady Ministrów w stosunku do PAN, tj. możliwość uchylecia każdej uchwały organów Akademii (za wyjątkiem uchwał dotyczących prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych) w przypadku stwierdzenia jej niezgodności z przepisami ustawy lub statutem PAN.

W opisywanym okresie przeanalizowano pod tym kątem 47 uchwał Prezydium i Zgromadzenia Ogólnego PAN. W wyniku analizy nie uchylono żadnej z tych uchwał, niemniej w kilku przypadkach przekazano uwagi legislacyjne do PAN.

Prezes Rady Ministrów jako organ nadzoru wykonuje również zadania wynikające z faktu, że niektóre z podmiotów nadzorowanych dysponują nieruchomościami oddanymi im w trwałą zarząd (zgoda na wykonanie czynności, o których mowa w art. 43 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami). W opisywanym okresie Prezes Rady Ministrów, po analizie zgromadzonego materiału, wydał zgodę na remont budynku pozostającego w trwałym zarządzie PKN.

Obok omówionych wyżej działań wynikających z bieżącego nadzoru nad jednostkami, KPRM prowadzi także dodatkowe działania analityczne. Są one realizowane np. w odpowiedzi na sygnały wpływające do Prezesa Rady Ministrów. W opisywanym okresie, czynności takie podjęto w stosunku do RzPP – dokonano pogłębionej oceny prowadzenia postępowań: w sprawach dotyczących indywidualnych naruszeń praw pacjenta, w sprawach praktyk naruszających zbiorowe prawa pacjentów oraz zlecenia sporządzania ekspertyz i opinii na potrzeby prowadzonych postępowań. Wnioski z oceny zostały przedstawione Rzecznikowi.

Ponadto w bieżącym roku, w związku z potrzebą doskonalenia regulacji w obszarze przeciwdziałania korupcji i promowania kultury uczciwości w administracji publicznej, w KPRM przeanalizowano polityki antykorupcyjne obowiązujące w jednostkach nadzorowanych przez Prezesa Rady Ministrów. Kierując się zasadą budowania relacji dobrej współpracy i dzielenia się dobrymi praktykami, zorganizowano spotkanie z przedstawicielami podmiotów nadzorowanych, na którym omówiono standardy w tym obszarze. W następstwie tego spotkania stworzono i przekazano kierownikom jednostek nadzorowanych przez Prezesa Rady Ministrów zasady opracowania i aktualizacji regulacji wewnętrznych dot. przeciwdziałania korupcji.

W nawiązaniu do pytań dotyczących nadzoru wobec Rządowego Centrum Bezpieczeństwa informuję, że zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 122, z późn. zm.) Rządowe Centrum Bezpieczeństwa (dalej: RCB) podlega Prezesowi Rady Ministrów. Czynności wynikające z podległości RCB Prezesowi Rady Ministrów wykonuje, na podstawie upoważnienia Prezesa Rady Ministrów, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji. Ponadto, zgodnie z art. 11 ust. 2a przywołanej ustawy, koszty związane z funkcjonowaniem Centrum są pokrywane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Mając powyższe na uwadze proszę o przyjęcie poniższych informacji:

1. Zgodnie z zarządzeniem nr 10 z dnia 8 lipca 2024 r. Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w sprawie nadania Regulaminu organizacyjnego Kancelarii Prezesa Rady Ministrów zadanie nadzoru Prezesa Rady Ministrów nad Rządowym Centrum Bezpieczeństwa wykonuje Biuro Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (dalej: BSK KPRM);
2. BSK KPRM w ramach wprowadzonego obowiązku sprawozdawczego polegającego na cyklicznym przygotowaniu przez Dyrektora RCB kwartalnych raportów z bieżącej działalności, poddaje analizie wpływające dokumenty w następujących obszarach:
 - planowanie cywilne oraz przygotowanie i uruchamianie procedur związanych z zarządzaniem kryzysowym;
 - monitorowanie zagrożeń oraz zapewnienie obiegu informacji między organami i strukturami zarządzania kryzysowego;
 - prowadzenie zadań z zakresu zapobiegania, przeciwdziałania i usuwania skutków zdarzeń o charakterze terrorystycznym;

- organizowanie, prowadzenie i koordynacja szkoleń i ćwiczeń z zakresu zarządzania kryzysowego oraz udział w ćwiczeniach;
- prowadzenie spraw w zakresie ochrony Infrastruktury Krytycznej i Europejskiej Infrastruktury Krytycznej;
- prowadzenie krajowego punktu kontaktowego w zakresie ochrony Infrastruktury Krytycznej;
- prowadzenie polityki informacyjnej i budowanie odporności społecznej na zagrożenia;
- współdziałanie z NATO i UE oraz z innymi organizacjami międzynarodowymi odpowiedzialnymi za zarządzanie kryzysowe i ochronę infrastruktury krytycznej;
- przygotowanie do polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej.

Prowadzona analiza ma na celu ocenę:

- stopnia zrealizowanych zamierzeń w stosunku do planowanych w danym okresie sprawozdawczym;
- ryzyk mogących wpływać na realizację ustawowych zadań RCB;
- celowości dodatkowych zamierzeń realizowanych w RCB wynikających z innych zobowiązań niż ustawowe;
- przyjętych priorytetów.

W zakresie nadzoru nad Instytutem Strat Wojennych im. Jana Karskiego informuję, że Instytut funkcjonuje zgodnie z zapisami Zarządzenia nr 321 Prezesa Rady Ministrów z dnia 2 grudnia 2021 r. w sprawie utworzenia Instytutu Strat Wojennych im. Jana Karskiego (M.P. z 2023 r. poz. 412). Czynności wynikające z podległości Instytutu wykonuje, w imieniu Prezesa Rady Ministrów, Szef KPRM.

Mając powyższe na uwadze proszę o przyjęcie poniższych informacji:

1. Z dniem 10 stycznia 2024 r. odwołano kierownictwo Instytutu. Prezes Rady Ministrów powierzył czasowe kierownictwo Instytutem osobie będącej pracownikiem KPRM.
2. Dokonano przeglądu zaciągniętych zobowiązań, czego konsekwencją jest wypowiedzenie niektórych umów. W związku z ich wypowiedzeniem zaoszczędzono 438 308,82 zł.
3. W ramach działalności Instytutu przeprowadzono przegląd polityki rachunkowości oraz procedur związanych z prowadzeniem ksiąg rachunkowych.
4. W ramach działań nadzorczych zorganizowano Seminarium Stypendystów Instytutu Start Wojennych im. Jana Karskiego, którego ideą była m.in. weryfikacja zasadności przyznanych stypendiów w ramach umów zawartych w 2023 r.
5. Obecnie trwają prace nad docelową formułą funkcjonowania Instytutu oraz jego wewnętrzną strukturą organizacyjną.

Należy zaznaczyć, że Szef KPRM również realizuje zadania w zakresie powierzonego nadzoru, poprzez organizowanie i uczestniczenie w spotkaniach z organami oraz kierownikami urzędów podległych Prezesowi Rady Ministrów, w ramach prowadzonej współpracy przy wykonywaniu bieżących spraw. W trakcie tych spotkań omawiane są kluczowe zagadnienia dotyczące koordynacji działań, monitorowania postępów oraz wprowadzania w prowadzonych projektach ewentualnych korekt. Taka forma nadzoru sprzyja efektywnej realizacji powierzonych zadań oraz płynnemu przebiegowi codziennych procesów.

Ponadto prowadzone działania w ramach nadzoru oraz wykonane audyty wykazały szereg nieprawidłowości o znamionach potencjalnych przestępstw. Wskutek czego podjęte zostały decyzje o złożeniu kilkunastu zawiadomień do prokuratury w celu wyjaśnienia tych nieprawidłowości. Dalsze kroki będą obejmowały współpracę z organami ścigania oraz

monitorowanie przebiegu postępowania w celu zapewnienia pełnej transparentności i rozliczenia odpowiedzialnych osób.

W odniesieniu do pytań dotyczących nadzoru nad Ośrodkiem Studiów Wschodnich im. Marka Karpią, Instytutem Zachodnim im. Zygmunta Wojciechowskiego, Instytutem Europy Środkowej oraz Instytutem Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka, przekazuję szczegółowe informacje.

Należy zaznaczyć, że podejmowane działania prowadzone były w oparciu o przyjęte przepisy.

1. W styczniu br. KPRM wystąpiła do wyżej wskazanych jednostek o informacje dotyczące spraw finansowych i umów zawieranych od 2015 r., a jeżeli okres działalności jednostki był krótszy – od momentu jej powstania. Dane, o które wnioskowała KPRM, dotyczyły:
 - środków przekazywanych przez jednostkę innym podmiotom/osobom fizycznym;
 - umów zawieranych przez jednostkę na podstawie ustawy prawo zamówień publicznych oraz umów cywilno-prawnych.Otrzymane informacje zostały poddane szczegółowej analizie.
2. W styczniu i lutym br. na prośbę Szefa KPRM w KPRM przeprowadzono przegląd jednostek w kontekście ich potencjału analitycznego oraz wyzwań i problemów zdiagnozowanych w toku ich funkcjonowania. Analiza obejmowała zakres działalności jednostek, organizację, źródła i wysokość finansowania, strukturę wydatków, majątek i zobowiązania, zatrudnienie w jednostce, umowy o współpracy, roczne dokumenty planistyczno-sprawozdawcze przekazywane do zatwierdzenia/przyjęcia Szefowi KPRM, realizowane i planowane projekty, współpracę i aktywność w mediach, ewentualne zidentyfikowane nieprawidłowości w ramach przeprowadzonych kontroli.
3. Mając na uwadze, że na efektywność wykorzystania środków publicznych znaczący wpływ ma ustalenie precyzyjnych zasad rozliczalności oraz współpracy jednostek z organami administracji publicznej, Szef KPRM wdrożył nowe procedury nadzorcze i podpisał w sierpniu br. zarządzenie nr 11 w sprawie wprowadzenia zasad przekazywania, rozliczania i zwrotu dotacji podmiotowej, przyznanej jednostkom nadzorowanym przez Prezesa Rady Ministrów oraz Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego. Zgodnie z zarządzeniem, jednostki zobowiązane zostały m.in. do sporządzania i przekazywania do KPRM miesięcznych sprawozdań z wykorzystania dotacji podmiotowej oraz do aktualizowania harmonogramu zapotrzebowania na dotację podmiotową i jego niezwłoczne przekazywanie do KPRM. Wprowadzenie powyższego zarządzenia wskazuje na wzmocnienie nadzoru nad wydatkowaniem środków publicznych przez jednostki.
4. KPRM na bieżąco monitoruje realizację zadań merytorycznych jednostek poprzez regularną analizę miesięcznych informacji z ich działalności.
5. W KPRM systematycznie analizowane są szczegółowe informacje z działalności jednostek za poszczególne kwartały. Na prośbę KPRM jednostki przekazują dane dotyczące zadań merytorycznych oraz poniesionych kosztów i wydatków, w tym: wykorzystanie otrzymanych dotacji, wydatki na wynagrodzenia, wydatki majątkowe i koszty inwestycyjne, zobowiązania, należności (m.in. podział na należności wymagalne i niewymagalne, czy na koniec kwartału wystąpiły należności przedawnione, czy są podejmowane przez jednostkę działania windykacyjne w celu dochodzenia należności i zaległości – jeśli tak, to jakie i z jaką częstotliwością) oraz inne, istotne z punktu widzenia jednostki, dane prezentowane w planie finansowym.
6. KPRM weryfikuje zgodność działań jednostek z przepisami prawa i statutem, realizację zadań jednostek oraz prawidłowość wydatkowania środków publicznych analizując roczne: plany działalności, sprawozdania z działalności, plany finansowe oraz sprawozdania finansowe, które jednostki przekazują do zatwierdzenia bądź przyjęcia przez Szefa KPRM. W odniesieniu do rocznych planów działalności KPRM zwraca

szczególną uwagę na informacje dotyczące projektów uznanych przez jednostkę za priorytetowe (z uwzględnieniem uzasadnienia uznania projektu za priorytetowy, kryteriów oceny osiągnięcia celu, danych o źródłach i wysokości jego finansowania oraz planowanym terminie zakończenia), ewentualnych innych projektów planowanych do realizacji oraz zdiagnozowanych ryzykach dla realizacji zaplanowanych celów i proponowanych działaniach zaradczych; ew. planowanych zmianach instytucjonalnych; współpracy z organami administracji krajowej i międzynarodowej nad konkretnymi inicjatywami.

7. Roczne sprawozdanie jest rozliczeniem realizacji planu działalności na dany rok. W odniesieniu do rocznych sprawozdań z działalności KPRM analizuje: kwestie dotyczące funkcjonowania organów jednostek; rezultaty/stan realizacji projektów priorytetowych przewidzianych na dany rok w planie działalności (wraz z informacją o wysokości środków finansowych przeznaczonych na ich realizację); informacje o realizacji innych projektów/zadań jednostki w okresie sprawozdawczym; informacje o współpracy krajowej i międzynarodowej; informacje o funkcjonowaniu jednostki w okresie sprawozdawczym (np. zmiany organizacyjne, wynagrodzenia pracowników, przedmiot działalności gospodarczej); podstawowe informacje o gospodarce finansowej jednostki (w tym o wysokości dotacji podmiotowej, przychodach z innych źródeł); informacje o kontrolach w jednostce (ich efektach, ewentualnie sposobie wdrożenia zaleceń pokontrolnych); informacje o ewentualnych ryzykach w realizacji zadań oraz podejmowanych i proponowanych działaniach zaradczych.

Z wyrazami szacunku

Jan Grabiec

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/